ژبـــه

ژبه د ژوندیو موجوداتو تر منځ خبر (اطلاع) ور کول ده. د شاتو موچۍ د شاتو د منبع پر سر د ګرځېدو په واسطه نورو موچیو ته خبر ور کوي چي شات دلته دي. میږیان دخپلو دوو انتنونو او د بوی د ژبي په واسطه نورو ته خبر ورکوي ،ښځینه بوراګاني په هوا کښي د نرینه بوراګانو توجه ځانته ته د یو ډول بوی په واسطه را جلبوي. مرغان د خپلو سندرو (ربز) په واسطه د ډلي نورو مرغانو ته د یوه نوي ځای د نیولو خبر ور
کوي. حیوانات هم د انسانانو په شان د خطر ، بیري (ویري) او تېښتي خبر نورو ملګرو ته د اواز او یا کوم بل سلوک د ښکاره کولو له لاري ور کوي. د انسانانو د خبرو ژبه انسان ته دغه امکان ور بخښي چي د یو شمېر محدودواو ساده ږغونو له لاري یو زیات شمېر غیر محدود نوي او مغلق اطلاعات جوړ کړي. ټولي انساني ژبي یو شمېر محدودو ژبني ږغونه (*fonem*) لري ، کوم چي د هري ژبي د الفبي د تورو څخه عبارت دي. فونیمونه په خپله مانا نه لري ، مګر که یو یا څو فونیمه سره یو ځای کړو نو مانا لرونکي واحدونه (*morfem*) او یا په بل عبارت ساده کلمي څني جوړیږي. که یو شمېر دغه کلمې د معینو ګرامري قاعدو له مخي سره یو ځای سي نو بیا جملي ور څخه جوړیږي ، چي جملي نو بیا د انسانانو د ژبي هغه واقعي اطلاعات دي.

Ketabton.com

د ژبو تر منځ د فونیمونه ځای پر ځای کېدل یو د بله توپیر لري. ټولي ژبي اواز لرونکي توري (*vokaler*) او بې اوازه توري (*konsonanter*) لري.

په نړۍ کښي د ۵۰۰۰ په شا و خوا کي مختلفي ژبي وجود لري چي یو د بله څخه توپیر لري. د مثال په توګه پښتو او دري دوې مختلفي ژبي دي او په افغانستان کي له ډېره وخته سره ملګري دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لرغون پوهانو يو شمېر ليکني پيدا کړي دي چې د پښتو او دري ژبو په هکله يې معلومات ور کړئ دئ. د بغلان د کتيبې (ليکني) څخه (۱۶۰ م) ښکاره کيږي چې په تخارستان کي د کوشانيانو د وخت ژبه يو ډول زړه دري وه، چې د اوازونو، کلمو او ګرامر له مخې يې د پښتو سره زيات ګډون درلود چې هغه ژبه موږ کولای سو دري و بولو، دا چې د دوهمي هجري پېړۍ څخه د پښتو ژبي پخواني اثار هم موجود دي نو کولای سو چې و وايو پښتو او دري دوې سره ملګري او نيژدې ژبي دي.

په نړۍ کښې ډيري ژبي موجودي دي چې يو دبله لږ يا ډېر توپير لري. همدا ډول په هره ژبه کي بيا مختلفي لهجي (*dialekter*) وجود لري. د لهجو دغه اختلاف په ځينو ژبو کي لږ او په ځينو ژبو کي ډېر وي. د مثال په توګه په سويډني ژبه کي د جنوبي منطقې لهجه (*Skånska*) د ستوکهولم او يا نورو منطقو د لهجو سره فرق لري. په پښتو ژبه کي هم مختلفي لهجې سته چې هغه يو د بله څخه ډېر زيات توپير لري.

پښتو د هغو پنځوسو معتبرو ژبو په کتار کي راځي کوم چې بډاى ادبيات لري. پښتو د افغانستان ملي ژبه ده. په افغانستان کي نژدې ۱۲ مليونه وګړي خبري په کوي (د ۱۳۵۳ کال د احصايې له مخي).
او په پښتونستان کي نژدې اوه مليونه وګړي خبري پرې کوي. سربېره پر دې دوو سيمو يو شمېر پښتانه په پاکستان، هند، کشمير، يو لږ شمېر د چين په (سين کيان) او له پنځو سوو زرو نه زيات پښتانه د ايران په خاوره کي ژوند کوي. د چين د پښتنو د موجوده ژبي په باب معلومات نشته.

د پښتو څېړني او زده کړي ته د وروستيو درو پېړيو په جريان کي د لوېديځو څېړونکو زياته پاملرنه اوښتې ده. په بريتانيا، روسيه، فرانسه، جرمني او نورو هيوادو کښي ډېرو پوهانو پښتو زده کړې او څېړلې ده. ډيرو لوېديزو پوهانو ډول ډول پښتو کتابونه ليکلي دي.

د ۱۹۳۹ کال نه وروسته د مسکو د ختيځ پېژندني په انستيتوت او يو شمېر نورو لوړو پوهنځيو کي د پښتو تدريس په منظم ډول شروع شو چې د تدريس انتظام او د موادو برابرول يې د استاد اسلانوف د زيار او زحمت محصول وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو او هندي ژبي

پدې کې شک نشته چې پښتو د لوېديزو اريايي ژبو په کورنۍ پوري اړه لري او په هغو کې د باختري ژبو په جمله کې يوه ژوندۍ ژبه ده. خو بيا هم د نورو باختري ژبو په نسبت د هندي ژبو سره خصوصا په لغوي پانګه کې د پاملرني وړ ګډون لري.

د دې يو علت د هندي ژبو سره د پښتو د زرګونو کلو ګاونډېتوب او د ګډو پولو لرل دي. دوهم علت يې پر هند باندي د پښتنو د څو پېړيو حکومتونه دي چې د هغه په اثر پښتو ډېر څه هندي ژبو ته ورکړي او ډېر څه يې ور نه اخيستي دي. د دې کار په نتيجه کې هندي ژبي د پښتو څخه او پښتو د هندي ژبو څخه متاثري ښکاري. د پښتو اوهندي

ژبو تر منځ بل ګډ خصوصيت د (ټ، ډ ، ړ او ڼ) د ږغونو موجوديت دئ. څېړونکي عقيده لري چې آريايي ژبو دغه ږغونه نه لرل ، پښتو مستقيما په خپله يا د هندي ژبو له لاري دغه ږغونه له دراويدي ژبو څخه اخيستي دي. ځکه هندي ژبو هم دغه ږغونه په خپل اصل کې نه درلودل او هغه يې د مغلوبو او شړل شوو دراويدي ژبو څخه اخيستي دي. له دغه ځايه وو چې يو شمېر محقيقينو عقيده درلوده چې پښتو د هندي ژبو له کورنۍ څخه ده.

په ۱۸۲۸ کال کې د لومړي ځل د پاره (کلاپروت) او له هغه څخه وروسته يو شمېر نورو دغه نظريه منځ ته راوړه چې پښتو يوه آريايي ژبه ده ، نه اينډو آريايي ژبه.

پښتو د پراختيا په پوړيو کښې

پښتونخوا ته د عربو د نفوذ نه وروسته د عربي او عربي ادبياتو له خوا ورو د پښتو ادبياتو ساحه ور تنګه شوه. د پښتو ادبيات يوازي د فولکلور په ډول د عامو پښتنو په سيمو کښې ساتل کېدل چې د يوه څخه بل ته په شفاهي ډول نقل کېدل. پدې ډول پښتو د پرديو ژبو د يرغلو څخه خوندي وه. د دغه وخت د خوږو اشعارو څخه زموږ په لاس کښې يوازي د امير کروړ يو حماسي شعر (د دوهمي پېړۍ پيل) او ځيني نور ، ډېر لږ اثار دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سوريانو او غوريانو په وخت کښې د السرواني ، اسعد سوري ، ښکارندوی ، تايمني او د پښتو د نورو پياوړو شاعرانو د روزني او پالني زانګو د شاهانو دربارونه وه . پدغه دربارونو کي پرته له پښتو نه په بله ژبه خلک نه پوهېدل . د دوی ژبه سوچه پښتو وه او د دوی د منطقې ژبه د فارسي او عربي ژبو د نفوذ څخه ساتل شوې وه .

پښتنو شاهانو په هند کښې نه يوازي د هند ابادۍ او مدنيت ته خدمت کړئ بلکي په خپلو دربارونو کښې يې پښتو هم پاللې ده .

هجري لسمه او يوولسمه پېړۍ د پښتو د روزني او د پښتو ادبياتو د پرمختګ طلايي پېړۍ ګڼل کيږي . پدغه وخت کښې موږ د پښتو له پاره دوه چاپېريالونه ټاکلای شو :

۱ـ رسمي چاپېريال :

چي د ستر مشر ميرويس نيکه له وخته د پښتنو سياسي او ادبي مرکز کندهار او بيا کابل ګرځي .

۲ـ اولسي يا غير رسمي چاپېريال :

چي د روښانيانو د تحريک سره سم شروع کيږي .

دلته به پر لومړي چاپېريال لږ څه رڼا واچول شي :

پښتو د حاجي ميرويس خان په دوره کښې :

د ميرويس نيکه درنې کورنۍ نه يوازي د پښتو پالنه کړې ، بلکي د پښتو ژبې ښه شاعران هم وه . د ده په دوره کي د پښتو ښه شاعران و روزل شوه لکه سيدال خان ناصري ، ملا پير محمد، بابو جان بابي، داود هوتک، ملا نور محمد غلجی او نور .

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو د شاه حسين په زمانه کښي :

بيا د ده د زوی شاه حسين په زمانه کښي چی د پښتو د خدمت په باب د تاريخ يوه ځلانده دوره ده. د ده دربار د پښتو ژبي د ادب ښه زانګو ګڼل کيږي. د ده په امر د پښتو ژبي د شاعرانو تذکره (پټه خزانه) و ليکل شوه چي د پښتو د ادب تاريخ يې ۱۳ سوه کاله مخکښي زمانو ته و رساوه.

پښتو د احمد شاه بابا په زمانه کښي :

پښتو ژبه په ادبي لحاظ د احمد شاه بابا (چي د پښتو ژبي شاعر هم وو) او د ده د اولادې، تيمور شاه او شاه زمان په وختو کي پالل شوي، مګر په حقيقت کښي د تيمور شاه له خوا له کندهاره د سياسي مرکزيت لېږدول و کابل ته د پښتو د پرمختګ له پاره لويه صدمه وه چي جبيره کول يې ګران شول.

پښتو د امير دوست محمد خان په زمانه کښي :

د امير دوست محمد خان په کورنۍ کي د پښتو ژبي کلکه مينه پرته وه، د همدې مينې په اثر د ده ورونه سردار مهردل خان او سردار پردل خان د پښتو ژبي خوږ ژبي شاعران وه.

پښتو د امير شير علي خان په زمانه کښي :

د اعليحضرت امير شيرعلي خان په وخت کښي پښتو ژبي ته په رسمي ډول خدمت شروع شو. ټول عسکري، ملکي او د کابينې د غړيو القاب يې په پښتو واړول. د هغه وخت ځيني عسکري قوماندې چي په پښتو شوي وې لا تر اوسه ژوندئ دي لکه (تيار سئ، ولاړ سئ، درېږ) او نور.

پښتو د امير عبدالرحمن خان په زمانه کښي :

اعليحضرت امير عبدالرحمن خان د پښتو سره بې مينې نه وو. د ده په امر د عبدالقادر ختک اثر (يوسف او زليخا) په سلطنتي مطبعه کښي چاپ شو.

پښتو د امير حبيب الله خان په زمانه کښي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اعليحضرت حبيب الله خان په وخت کښې د پښتو په باب يو لوی ګام واخيستل شو او هغه دا چي پښتو ژبي د معارف په تعليمي نصاب کښې ځای و نيوئ او د ښوونځي په درسي پروګرام کي رسمي داخله شوه . مولوي صالح محمد لومړی درسي کتاب و ليکئ چي بيا په لاهور کښې هم چاپ شو . په سراج الاخبار کښې د پښتو مضمونونو چاپول شروع شوه .

پښتو د پاچا امان الله خان په زمانه کي :

د اعليحضرت امان الله خان پښتو ته خاصه توجه وه . دوی د پښتو د زده کړې او تعميم په غرض (پښتو مرکه) نومې ټولنه جوړه کړه ، چي د هيواد د ټولو قومونو فاضلانو او عالمانو ګډون پکښې کړئ وو . پدغه وخت کي د پښتو د پاره ګرامري قواعد وليکل شوه ، لغوي پانګه او د اصطلاحاتو ذخيره يې را ټوله کړه شوه ، نوي نومونه او اصطلاحات هم جوړ شوه . د پښتو کتابونه (يوازنۍ پښتو) ، (پښتو پښويه) وليکل او چاپ شول . طلوع افغان ورځپاڼي چي په دري ژبه يې مضمونونو خپرېدل په پښتو ژبه هم د مضمونونو په خپرولو پيل و کړ چي ورو ورو ټوله پښتو شوه .

پښتو د اعليحضرت نادر خان پښ زمانه کښې :

د اعليحضرت نادر شاه په وخت کي پښتو مرکه په (پښتو انجمن) واوښته او بيا مرکز ته را نقل او د (کابل ادبي انجمن) په ګډون په (پښتو ټولنه) واوښت . پدغه وخت کي د پښتو د پراختيا د پاره کار پيل شو .

پښتو د اعليحضرت محمد ظاهر خان په زمانه کښې :

د اعليحضرت محمد ظاهر خان په زمانه کي کله چي سردار محمد داود صدراعظم سو نو پښتو ژبي ته زياته توجه وکړه . هغه دا چي د دولت ټول کار کوونکو ته يې په اجباري ډول د پښتو ژبي د زده کړې امکانات برابر کړه که څه هم ژبه به پښتو وه او د ژبي د کورسونو تر لوستلو وروسته په ازموينه کي تر بريالي کېدو وروسته يې مياشتنۍ معاش د پنځوسو افغانيو په اندازه ور زياتاوه .

۲ ـ اولسي يا غير رسمي چاپېريال :

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اولسي چاپېريال کښي د پښتو د پالني او ادب د پرمختګ شروع د روښانيانو په ديني رنګ کښي د ملي او سياسي حرکت سره يو ځای شروع کيږي .

پښتو د روښانيانو په دوره کښي :

د پښتو ژبي په لمن کښي د پير روښان تاليف (خيرالبيان) لومړی بشپړ کتاب دئ چي په ۹۷۰ هجري کال کښي ليکل شوئ دئ او بيا يې ۱۰۶۰ هجري کال کښي نقل شوئ دئ . تر دي کتاب دمخه پرته د شيخ ملي له کتابه چي هغه هم ورک دئ او د (سليمان ماکو) د تذکره الاولیا چي يوازي يو څو پاڼي يې موندل شوي دي ، د کوم بل کتاب څرک نه لرو .

پښتو د خوشال خان په زمانه کښي :

د پښتو د ادب روښانه دوره د خوشال خان خټک د منځ ته راتلو سره سمه شروع شوه . د خوشال خان د قلم په زور پښتو نه يوازي د ننني ادبي ژبو سياله شوه بلکي د پښتنو د مليت د ژوندي کولو ساه يې بايد و بولو . خوشال خان د لومړي ځل د پاره په پښتو کښي ادب ، سياست (دستار نامه) ، طب (طبنامه) او نور علوم ځای کړل چي دا کار نه مخکي چا کړئ او نه وروسته . د ده دغه کار د ده د کورنۍ د نورو غړو له خوا بشپړ شو .

د خوشال خان په وخت کښي او له هغه وروسته په پښتو کښي غښتلي او نازک خياله شاعران منځ ته راغلل لکه رحمان بابا، حميد ماشو خېل ، حسين ، مصري خان او نور چي د نولسمي پېړۍ تر پيل پوري يې دوام وکړ او په پښتو کښي يې اخلاق ، تصوف او بشردوستي ځای کړل .

د نولسمي پېړۍ په پيل کښي خارجي استعمار چيانو، لومړی سيکانو او بيا انګرېزانو د دوراني دولت د مشرانو د اولادې له اختلافه استفاده وکړه او د پښتنو خاوره يې پر دوو بلکي پر درو برخو و وېشله چي تر اوسه پوري لا پر هغه حال پاته ده . د استعمار په مقابل کښي د ليري پښتونخوا پښتنو په يوه لاس کښي توره او په بل لاس کښي قلم واخيستل چي په دواړو مبارزه ترننه روانه ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو ليک دود تاريخچه:

د پښتو د ننی الفبې توري د عربي ژبي په اساس جوړ شوي دي چي سبب يې د اسلام د راتګ سره سم د عربي ژبي نفوذ دئ.

تر اسلام د مخه د اوسني افغانستان او هغه ته په ورڅېرمه سيمو کښي دوه ډوله الفبې عموميت درلود:

الف: خروشتي الفبې

ب: يوناني (آرامی الفبې د پښتو د پاره دومره اهميت نه لري).

د معاصر افغانستان او هغه ته په ور څېرمه (خصوصاً لوېديځو) بيلو بيلو سيمو کښي د موندل شوو کتيبو (ليکنو) او سکو له مخي ښخه د تاريخ پوهان وايي چي د دغو سيمو د بيلو بيلو ژبو له پاره خروشتي الفبې رواج وه. خروشتي د يو ډول لرغوني الفبې نوم دئ نه د يوې ژبي. دلته لاندي د خروشتي الفبې نمونه و ګورئ:

پر سکو باندي د خروشتي الفبې نمونې:

د خروشتي الفبې نمونه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

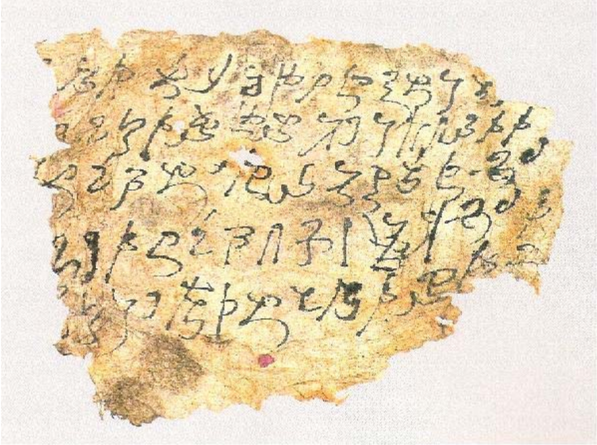

خروشتي الفبې د حيوان پر پوستکي باندي:

د خروشتي الفبې په هکله انګرېزی څېړونکئ (سر ويليام جونز) وايي چي خروشتي ليک ژبه د آريانا ژبه وه او که چيري په پښتو کښي پوره څېړني وشي نو ښايي چي يو وخت د دغي ژبي (پښتو) په مرسته ډېري خروشتي کتيبې (ليکني) و لوستلي شي. د کتيبو له تاريخي څېړني څخه ځرګنديږي چي خروشتي الفبې له دريمي تر ميلاد د مخه پيړۍ څخه بيا تر پنځمي ميلادي پيړۍ پوري په دغو سيمو کښي موجوده وه.

ـ د خروشتي الفبې رواج د کنيشکا او د هغه د وروسته راتلونکوکسانو له خوا په کراره کراره دمنځه ولاړ او ځای يې يوناني الفبې و نيوئ.

ـ د مقدوني سکندر له راتګ نه وروسته د يونانيانو د نفوذ د ټينګېدلو په اثر يوناني الفبې ورو ورو عموميت و موند. د يو لړ کتيبو او سيکو څخه داسي معلوميږي چي يوناني الفبې پدې سيمه کښي د ميلادي اوومي پېړۍ تر لومړۍ نيمايي پوري عامه وه.

ـ کله چي اسلام افغانستان ته راغئ نو په لومړيو وختو کښي د يوناني الفبې په اساس د پښتو د خاصو تورو جوړول د عربي الفبې په اساس د مثال په توګه د (ځ) له پاره د عربي الفبې په اساس د (خ) توری په همدغه شکل جوړ شوئ دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د پښتو اوسنی لیک د عربي الفبې په اساس جوړ شوئ دئ. د عربي الفبې په چوکاټ کښي د پښتو د خاصو ږغونو د پاره توري غالباً ډېر پخوا جوړ شوي دي ځکه چي پښتو ژبه وه او لیک به یې هم وو. پدې هکله ځیني داسي روایتونه شته چي دا توري په ځلرمه هجري پېړۍ کښي جوړ شوي دي.

ـ قاضي خیرالله پدې هکله په خپل کتاب خیراللغات کښي داسي لیکلي دي چي: " د سلطان محمود په زمانه کښي د ده د یوه وزیر حسن میمندي (ګومان کېږي چي دا کلمه میوندي ده چي نسبت یې میوند ته کېږي) په خاصه اشاره قاضي صیف الله د پښتو د خاصو غږونو لپاره توري جوړ کړل چي هغه (ځ، څ، ډ، ړ، نړ، ږ، ښ، ګ) دي او دغه ترتیب خاص رواج و موند".

ـ قاضي خیر الله د (ټ) په هکله لیکي چي پښتنو سوداګرو بیا وروسته په سیند او پنجاب کښي د مروجي (ت) پر سر باندي د (ط) د توري په لیکلو سره د (ټ) توری واړاوه.

د پښتو د خاصو تورو د منځ ته راتلو په هکله ډېر روایتونه شته. څوک وایي چي دا توري ډېر پخوا جوړ شوي دي، خو د هغو د جوړولو نسبت کله پیر روښان ته، کله اخوند درویزه ته او کله خوشال خان ته کېږي. ښایي د دې علت به دا وو چي دوی ته به پخوانی لیک نه وو رسېدلئ یا به یې په هغه قناعت نه درلود. ځکه نو د دوی په اثارو کښي دغه لیک دود یا بیخي اوښتئ او یا لږ څه بدلونونه پکښي معلومېږي. د عربي الفبې په اساس د پښتو لومړی اثر د سلیمان ماکو تذکره الاولیا دئ چي په (٦١٢ هـ ق) کښي یې د کندهار په ارغستان کي لیکلئ دئ او یوازي اته مخه ورنه پاتي دي. د دغه تذکرې لیک دود د اوسني لیک دود سره ډېر توپیر نه لري. یوازي (ځ) داسي لیکل شوې ده چي تر (ج) لاندي یې یو ټکئ لیکلئ دئ او د (ی) د ډولونو تر منځ ورکښي توپیر نه لیدل کېږي.

له دې ځایه څرګندېږي چي دغه تذکره د پښتو په یوه بشپړ او پر مخ تللي لیک دود لیکل شوې وه او امکان لري د قاضي صیف الله لیک دود به یې لیکونکي ته رسېدلئ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ داسي شواهد هم موجود دي چي د پښتو د خاصو تورو جوړول پير روښان ته منسوبوي. د پير روښان كتاب (خيرالبيان) د پښتو لومړی بشپړ كتاب دئ چي په (۹۷۰ هـ ق) كښي يې ليكلئ دئ او په (۱۰٦۱ هـ ق) كي د دوهم ځل د پاره د ده تر مرگ ۱۳۰ كاله وروسته د بهارتوی په قلم ليكل شوئ دئ.

د دې كتاب له ليكني نه ښرگنديږي چي د پښتو خاص توري د پير روښان له خوا جوړ شوي او يا يې پوره انكشاف وركړئ دئ.

په دې كتاب كښي د (ځ، ړ، ژ) توري د اوسنيو تورو سره سمون نه لري. د (ځ) توری يې تر (د) لاندي يو ټكئ، (ړ) يې د (د) په مينځ كښي ټكئ او (ژ) يې د اوسنی (ړ) په بڼه ليكلي دي.

ـ د پښتو ټولني په كتابخانه كښي د خوشال خان د اشعارو قلمي نسخې موجودي دي. په دغو كتابونو كښي هم د پښتو د خاصو تورو د پاره څه قاعدې موجودي دي. د خوشال خان په ليک دود كښي چي كوم نوئ شی ليدل كيږي هغه د ثقيلي (ی، ئ) موجوديت دئ چي كله يې (ئ) او كله يې (هـ+ي) ليكلې ده.

ـ د سليمان ماكو په تذكره الاوليا كښي د (ځ) تورئ د (ج) په شان ليكل كېدئ چي يو ټكئ به يې تر لاندي ليكلئ وو او د امير عبدالحمن خان په وخت كښي (ځ) د (څ) په شان ليكل كېده چي دغه (څ) د دواړو ږغونو د پاره په كار وړل كيدله.

ـ د امير حبيب الله خان په وخت كښي چي د پښتو تدريس د حبيبيې ښونځي په تعليمي نصاب كښي داخله شو د مولوي صالح محمد له خوا ورته د پښتو لومړی كتاب و ليكل شو، په هغه كتاب كښي يې د (ځ) د پاره داسي توری جوړ كړ چي د (چ، خ) په شان يې يو ټكئ پاس او يو ټكئ لاندي ليكئ.

لنډه يي دا چي د پښتو خاصو تورو ډيري لوړې او ژوري ليدلي دي. خو د پښتو ژبي دغه اوسني خاص توري، كله چي د پښتو ادبي مجلس (پښتو ټولنه) په (۱۳۱۱) هجري شمسي كال كښي منځ ته راغئ، ثقيله (ی) يې په (ئ) ومنله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تانيث (ښځينه) اسمونو (ۍ) بيا وروسته منځ ته راغله او د (ځ) د پاره يې هم دغه شکل و مانه. د پښتو ادبي انجمن د پښتو د اوسني او بشپړ ليک دود بنسټ کښېښود چي بيا وروسته د پښتو ټولني د غوښتني په اساس د (۱۳۲۱ هـ، ش) کال په لومړۍ فيصله کښي يوازي د افغانستان د ليکوالو له خوا او بيا د (۱۳۳۷ هـ، ش) کال په دوهمه فيصله کښي تر لږو ترميمونو وروسته د ټولي پښتونخوا د ليکوالانو له خوا و منل شو.

د ژبي اهميت

په هر دم پــه هر زمــان په کار ده ژبه
د هـــمه واړه جهان پـــه کار ده ژبـــه
نــا اشنــا اشنــا کــوي ســره خبـــري
پــه خــبرو نــژدې کــيږي خــلک ليري
د تــورزن پــه کار نـــه وي هومره توره
لـــکه ژبـه چي هر ځای کښي وي منظوره
کــه کاتــب دئ کــه کاغــذ دئ که قلم
ټــول د ژبـــي خــدمتــګار دي دم په دم
پــه مرغــانــو کــي تــوتي دئ عزت‌مند
دا پـــه دا چي ښې خبري کړي د خونـــد
مګر دوه شرطه په ژبه کښي په ضرور دي
دغه دواړه ضروري پـــه ښه دستـــور دي
اول دا چـــي ښـــې صـــحيح کـــوي خبري
چـــي خبـــري شـــي پـــه مثـــل مرغلري
بل پـــه بدو دي خوله نــه خوځــوي خپله
تـــل دي ســـم پـــه انـــدازه وي لـــکه تله
بـــده ژبـــه د سږي پـــه ځان بـــلا شـــي
خــوږه ژبـــه د ســـږي چـــاپيـــر قـلا شي
هر سږی د ســـږي توب دعوې چي کانـدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځـــان دي پوه کاندي په ډېرو ژبو بانـدي
پـــه يـــوه ژبـــه مطلب نـــه پـوره کيږي
کـــه هوښيار وي هم له سره نــه پوهيږي
کــه حاکــم وي غور هيڅ نه شـي کولی
کــه عالــم وي طالب نــه شي پـوهولی
پــــه سفــر کښي لکه نـقش د ديــــوال
ګــنګ ولاړوي بـــې طاقتــه بــــې مجال
خوصــوصا چــي پښتــو ژبــي تــه حاجت
پېښ شـــي ډېر زيــاتي له حـده دا ساعت
(احمد) وکړ پــــه دا شــــان اسـان کلام
چي پــوهيږي پرې کل واړه خــاص و عام

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library